

Prof. D. A. M. Meeles*

Het MAB vóór 50 jaar

januari 1937

Het eerste nummer van de jaargang 1937 vangt aan met een redactionele mededeling van gelijke aard als die welke in het voorliggende nummer van de huidige jaargang werd opgenomen. Met groot leedwezen geeft de Redactie de lezers en medewerkers van het Maandblad kennis van het aftreden van de heer C. Verweij als Secretaris der Redactie. Van de oprichting van het Maandblad in 1924 af is hij als zodanig in functie geweest. 'Niemand denke er licht over,' - zo vervolgt de redactie - 'wat het betekent er voor te moeten zorgen, dat maandelijks een aflevering van 32 of meer kolommen druks den abonnees van het Maandblad in handen komt. Het welslagen van een blad als het onze hangt voor een belangrijk deel van de persoon van den Secretaris der Redactie af. Deze moet vooreerst organisatorisch talent hebben; Verweij had dat talent. En hij moet ook de noodige vasthoudendheid en de tact bezitten om de veelal met werk overladen medewerkers en redactieleden tot schrijven te bewegen. Welnu, de wijze waarop Verweij zich al die jaren van deze taak tegenover medewerkers en andere schrijvers is blijven kwijten, is boven iedere lof verheven; de hoofse stijl waarin zijn aanmaningen waren gesteld en zijn onuitputtelijke geduld zullen bij menig-een met een kwaad geweten in dankbare herinnering blijven'. Vervolgens wordt onder meer nog gewag gemaakt van de waakzaamheid van de heer Verweij ten aanzien van de taalzuiverheid der bijdragen, daartoe als het ware gepredisposeerd door de familiebanden met een van Nederlands bekende dichters. (Dit moet Albert Verweij zijn geweest, een van de zogenaamde tachtigers, die in 1937 is overleden).

Tot opvolger van de heer Verweij is benoemd Mr. Th. Limperg, advocaat en procureur te Amsterdam.

Als eerste bijdrage is opgenomen de tekst van de befaamde rede van Prof. Th. Limperg jr. voor de studievergadering van 7 november 1936 van het NIVA, getiteld: 'De gevolgen van de depreciatie van de gulden voor de berekening van waarde en winst in het bedrijf' welke rede decennia lang verplichte literatuur vormde voor accountancy-studenten. In 1936 had Nederland te langen leste de gouden standaard prijsgegeven, waarmede een

* Door omstandigheden was de heer A. F. Tempelaar verhinderd de januari-bijdrage voor deze rubriek te verzorgen; de heer Prof. D. A. M. Meeles was bereid deze taak voor deze maand over te nemen.

belangrijke oorzaak van de ten onzent te lang voortdurende depressie werd weggenomen. De voortslepende deflatie werd door de maatregel bedwongen en een periode van geleidelijke prijsstijging stond voor de deur, reden voor Limperg om voor de accountants zijn visie daaromtrent te ontvouwen. De accountant immers zal niet alleen bij het vormen van zijn oordeel over de jaarrekening doch ook bij het geven van zijn advies omtrent de bepaling van de kostprijs en van de winst bij de ruil met het vraagstuk van de gevolgen van prijsstijging worden geconfronteerd. Niemand is beter in staat - aldus Limperg - om voorlichting op dit gebied te geven dan de accountant en dit niet in de laatste plaats omdat straks het vraagstuk zal worden toegespitst tot een fiscaal probleem van de eerste rang. Limperg zal vijftig jaar geleden niet hebben vermoed dat dit fiscale probleem, ondanks een sindsdien in bepaalde sectoren soms verdertigvoudigd prijsniveau, nog steeds niet bevredigend is opgelost!

Dat Duitsland zich in de dertiger jaren op een oorlog voorbereidde kan men afleiden uit een tweetal artikelen, opgenomen in het Zeitschrift für Handelswissenschaftliche Forschung van september 1936 en besproken in de rubriek 'Uit het buitenland'. Het eerste artikel gaat er van uit dat de fabriek het slagveld is, waar uiteindelijk de beslissing van een oorlog valt. Daarom moeten bedrijf en onderneming object zijn van krijgskundig onderzoek. Het bedrijfsleven zal reeds in vreedestijd voorbereid moeten worden op de veranderingen, die men er in oorlogstijd van zal verlangen, want juist in de eerste dagen en weken van een oorlog zou een falen van de industrie in dit opzicht de noodlottigste gevolgen kunnen hebben. Dit mag dus niet aan de private ondernemingen, elk voor zichzelf, overgelaten worden. Aan alles moet gedacht worden. Zo zal het bij het komen ontbreken van (in te voeren) maïs, noodzakelijk zijn op grote schaal varkens af te slachten en ze in te blikken. Daartoe zullen de conservenfabrieken reserve-voorraden machines en koelruimte moeten hebben en de arbeiders zullen beschikbaar moeten zijn. Van alle belangrijke grondstoffen moet niet alleen de Staat een flinke voorraad aanleggen, maar alle ondernemingen die deze grondstoffen verhandelen of verwerken, moeten hiervan steeds 'besonders reichliche' voorraden aanhouden. In het tweede artikel wordt onderzocht hoe de Staat de aan een en ander verbonden kosten voor zichzelf en de bedrijven zo laag mogelijk kan houden. Aan het slot wijst de schrijver op het grote belang voor de bedrijven zelf van een nauwkeurige planning reeds in vreedestijd van de kosten van de omstelling op oorlogsproductie en van de oorlogsproductie zelf en werkt dit zeer gedetailleerd uit.

Als men vijftig jaar later van deze - zonder commentaar weergegeven - beschouwingen kennis neemt wordt men zich er eens te meer van bewust hoe de politici aan geallieerde zijde en met name in Nederland destijds hebben zitten slapen.